

Penmail

Jaargang 8, nr. 4 – Oktober 2013

Uitgave : Werkgroep Kinderhandschrift

Redactie: Dick Schermer (dick.schermer@upcmail.nl)

Gratis digitaal kwartaalblad met informatie over kinder- en jeugdhandschrift

Doel en doelgroep

Met deze Penmail willen we mensen met belangstelling voor het schrift van kinderen en jeugdigen regelmatig informeren.

We vermoeden dat er bij meerdere groepen behoefte bestaat aan regelmatige informatie op dit gebied: Stichting Schrijfpedagogische Hulpverlening (SPH), Vereniging van Leraren Schoonschrijven en Machineschrijven (VLSM), Nederlandse Orde van Grafologen (NOG), Landelijke Bond van Remedial Teachers (LBRT), Onderwijsadviesdiensten (schrijfspecialisten), schrijftherapeuten.

Afbakening

Penmail zal zich vooral richten op deze terreinen: Schrijfonderwijs, schrijfmethoden, schrijfmateriaal, schriftontwikkeling, schrijftests, verband tussen handschrift en persoonlijkheid, ofwel pedagogische grafologie.

Informatie op het gebied van krabbels, tekeningen en kalligrafie valt buiten onze doelstelling.

Presentatie

We stellen ons voor in Penmail enige afwisseling in de informatie aan te brengen. Nu eens zal er naar een uitgave worden verwezen. Dan weer is er een bespreking, of volgt de letterlijke weergave.

0 – 0 – 0 – 0 – 0

Which practice makes perfect?

Op 28 augustus j.l. is Anneloes Overvelde gepromoveerd op bovenstaande thesis. Wij kennen haar van het KNGF Evidence Statement “Motorische schrijfproblemen bij kinderen” (2010). De ondertitel maakt duidelijk waar zij in dit proefschrift op ingaat: Experimental studies on the acquisition of movement sequences to identify the best learning condition in good and poor writers.

Voor de schoolpraktijk zijn in elk geval twee bevindingen het vermelden en toepassen waard:

- * voor het nieuw aanleren van een letter zijn ongeveer 6 pogingen voldoende;
- * beoordeling van handschrift moet worden uitgesteld tot groep 5 of later.

Een samenvatting van haar proefschrift is op de site van het Platform Handschriftontwikkeling te vinden. Hierin zijn vooral schoolpraktische resultaten bij elkaar gezet.

PPON-verslag over schriftkwaliteit samengevat in praktisch analysemodel

“Balans 2”, het peilingsonderzoek van Cito (2012), blijkt een handig hulpmiddel voor de man of vrouw in de klas! Aan de hand van 4 procesaspecten en 12 productaspecten is een hanteerbaar analysemodel ontwikkeld. Hiermee kan een schrijfproduct van een kind – al vanaf groep 5 – worden gescreend. Hieruit wordt duidelijk wat goed gaat en waar verbetering wenselijk of nodig is. Bij voorkeur in gesprek met het kind kan bepaald worden waaraan, eventueel achter-eenvolgens, gewerkt gaat worden.

Interesse? Het artikel “Met Balans 2 het handschrift van een leerling bekijken” (4 blz..) is op te vragen bij: dick.schermer@upcmail.nl.

Twee nieuwe bundels “Over kinderhandschrift ... gesproken”

Er zijn de laatste tijd heel artikelen op schrijfgebied verschenen. De Verenigde Staten spant de kroon. Er wordt veel onderzocht en gepubliceerd, omdat de ‘digital age’ heeft gekozen voor ‘script’ en ‘typing’. Er wordt volstrekt voorbijgegaan aan de diep- en vergaande betekenis die lichthellend verbonden schrift heeft voor de ontwikkeling van de beginnende schrijver.

Enkele bijdragen in:

Bundel 39 (15 art.)

Script en blokletter: masker of originaliteit? P. Cristofanelli
Hersenonderzoek en cursief schrijven, D. Sortino
Cursus handschriftverbetering voor groep 8, L. Snip
Begrijpen van schrijfkrimp, R. Sassoon

Bundel 40 (16 art.)

Tablets in het basisonderwijs, J. Steins Bisschop
Is het met cursief in de klas gedaan? 9.news.com
Wat onderzoek over cursief vertelt, Ahaf
Voor kinderen is pen machtiger dan toetsenbord, Futurity

Belangstelling voor een bundel of artikel? De e-weg is bekend, staat hierboven ook vermeld.

Beoordeling van de schrijfcursus

Loret Snip (zie hierboven bij bundel 39) heeft haar schrijfcursus beoordeeld. Zij deed dit door de SOS-test tweemaal af te nemen, kort vóór en kort ná de cursus. De vergelijking van beide uitkomsten gaf de volgende resultaten te zien – evenzovele punten om als leerkracht en groep samen (als verbeterpunt van de week?) op te letten:

- * Meer kinderen zijn de linkermarge rechter, verticaler, gaan schrijven, waar deze eerst naar rechts groter werd;
- * het verloop van de regels is op ongelinieerd papier rechter, horizontaler geworden;
- * er zijn meer kinderen die voldoende ruimte tussen de regels laten;
- * er zijn meer kinderen die voldoende ruimte tussen de letters laten zien;
- * de kinderen zijn ritmischer en gelijkmatiger gaan schrijven;
- * er zijn minder doorhalingen gemaakt, wat betekent dat er meer aandacht is geschonken aan de woorden en er beter is gefocust op het overschrijven van de tekst;
- * er is beter op de juiste pendruk gelet, bij ieder nu voldoende druk, niemand te zacht/slap;
- * een verkeerde pengreep komt minder voor;
- * het blad wordt nu anders vastgehouden, met de hand plat op het papier, of houdt het met een paar vingers vast;
- * meer kinderen hebben op hun zithouding gelet, die met een sprong vooruit is gegaan;
- * niemand schrijft meer te traag.

Dit prachtig geschreven en verluchte handschrift is nog altijd te bewonderen op Google – Afbeeldingen!

DS/30.09.13